

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Федонюк В. В.

кандидат географічних наук, доцент,

доцент кафедри екології

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк, Україна

Природно-заповідні об'єкти та природоохоронні території – це території, що є осередками та інструментами подолання низки екологічних проблем. У той же час в їх межах виникають вторинні екологічні проблеми природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ). Значна частина таких вторинних екологічних проблем пов'язана з рекреаційним використанням даних об'єктів. У положеннях про створення та функціонування багатьох категорій ПЗФ (наприклад, національних парків, регіональних ландшафтних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та багатьох інших) рекреаційна і туристична діяльність визначається як одна з основоположних для даного об'єкту [1, 2]. В той же час рекреаційне навантаження на заповідні території часто буває таким значним, що їх доводиться буквально «рятувати» від туристів та відпочивальників.

Тому метою дослідження є визначення перспективних напрямків рекреаційного використання об'єктів та територій природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ) на прикладі Ковельського району Волинської області та оцінка можливості екологічно безпечної рекреаційної діяльності на території даних об'єктів.

У нинішніх межах Ковельський район був створений у 2020 р., його територія об'єднала території існуючих раніше Ковельського, Любомльського, Ратнівського, Старовижівського, Турійського, Шацького районів, ліквідованих в процесі здійснення адміністративно-територіальної реформи в Україні.

У Ковельському районі Волинської області на даний час створені та функціонують 27 об'єкти ПЗФ державного значення та 89 об'єктів, які мають місцеве значення [2, 3]. Серед об'єктів місцевого значення переважають ландшафтні, лісові та ботанічні заказники і пам'ятки природи. На території району несистематично проводяться науково-дослідні експедиції

з метою виявлення природних та напівприродних територій, перспективних для заповідання.

Комплексний рекреаційний потенціал об'єктів ПЗФ району, характер рекреаційного процесу та його екологічні наслідки на природне середовище досі вивчені недостатньо. Ряд дослідників аналізували дані питання для Волинської області, серед праць, присвячених такій тематиці, виділимо роботи Карпюк З.К., Фесюка В.О., Антипюк О.В., Федонюк В.В., Жадько О.А., Федонюка М.А., Іванціва В.В., Христецької М.Б., Бондарчука С.П. та інших авторів [2, 3, 4, 5, 6]. Дослідження цих проблем передбачає аналіз демографічної ситуації та виявлення кількості населення, яке користується та користуватиметься у майбутньому рекреаційними ресурсами; визначення реального й потенціального рекреаційного навантаження; прогнозування розвитку рекреаційної діяльності на регіональному та державному рівнях.

Основні проблеми в галузі природоохоронної діяльності на території об'єктів та ділянок, що охороняються як такі, що входять до складу ПЗФ, та рекреаційної діяльності в цих об'єктах були сформульовані у працях [1, 2, 3, 6].

При оцінці основних форм рекреаційної діяльності було визначено потенційно небезпечні наслідки провадження основних серед цих форм: екскурсій, пікніків, рибалки та автомандрівок (авторалі). Проведено узагальнення основних типових форм рекреації, що найчастіше здійснюються в об'єктах ПЗФ Ковельського району та їх негативних екологічних наслідків. Розроблений комплекс заходів для подолання таких наслідків умовно поділено на три великі групи, серед яких економічні, організаційні та еколого-просвітницькі заходи.

Кожна група заходів має свою специфіку, а її виділення зумовлене особливостями природоохоронного законодавства у нашій країні. Отже, зупинимось на розроблених заходах дещо детальніше.

Група економічних заходів передбачає систему штрафів та покарань для запобігання порушення екологічного законодавства. Насмітив – заплати штраф. Вирвав рослину, що охороняється – аналогічно, покарання має бути фінансове. Не кажучи вже про випадки браконьєрства чи використання моторних човнів на тих же Згоранських озерах, що є недопустимим.

Друга група заходів – організаційно-інфраструктурна. Серед запропонованих заходів – облаштування як існуючих, так і новостворених об'єктів ПЗФ інформаційними щитами, табличками, розмітка екологічних стежок, вело маршрутів тощо. Адже рекреанти повинні, як мінімум, знати, що вони знаходяться у заповідній зоні, і тут існують певні обмеження на види діяльності.

Але всі попередні групи заходів неможливо втілити без якісного забезпечення екологічної освіти, культури, без провадження широкої просвітницької діяльності. Саме від самосвідомості населення, як місцевих жителів, так і гостей з інших регіонів нашої країни та зарубіжжя, залежить, чи спрацюють усі встановлені запобіжні заходи для збереження унікальних куточків нашого краю. Тому дана група заходів є досить актуальна та важлива.

Отже, встановлено, що природно-ландшафтні особливості території Ковельського району визначають його значний рекреаційний потенціал та можливість для розширення і оптимізації мережі природоохоронних об'єктів. Помірний, м'який клімат, рівнинний рельєф, чимала кількість природних водойм (озер та річок), які оточені вічнозеленими масивами лісів та невелике техногенне навантаження – все це сприяє збереженню високої природно-ландшафтної та рекреаційно-туристичної цінності району.

На даний час, коли потреба в оздоровленні та активному відпочинку населення зростає, розширення передумов та інфраструктури для рекреаційної діяльності є необхідним як на регіональному, так і на районному рівні, оскільки це сприятиме охороні природних комплексів та зникаючих видів рослинності, птахів і тваринного світу, а також надасть можливість для створення нових осередків рекреації на Волині. Проведені на протязі 2020 – 2023 рр. дослідження дозволили виділити на території району ряд об'єктів та ділянок, перспективних для заповідання, а саме: озеро Ягодинське (Римарське); озеро Гушанське; озеро Бабинець; урочище Дике; озерний комплекс «Новоугрузькі озера» з прилеглими ділянками сосново-вільхового лісу та болотними масивами.

Було також виявлено ряд проблем сучасного екологічного стану об'єктів ПЗФ в районі: відсутність виділення в природі меж більшості об'єктів ПЗФ місцевого значення, що часто не дозволяє забезпечити їх ефективну охорону; відсутність маркування місць розміщення природно-заповідних об'єктів. Як ми бачили на фото, біля ряду вікових дерев навіть немає інформаційних табличок, з 4 джерел – гідрологічних пам'яток природи в районі, облаштованим є лише джерело «Трактова криниця»; надмірне рекреаційне навантаження на природу ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Згоранські озера».

Розроблено ряд рекомендацій щодо оптимізації рекреаційної діяльності в об'єктах ПЗФ Ковельського району, впровадження яких дозволить вирішити ряд проблемних завдань, а саме: можливість покращення та надійності захисту мальовничих, мало змінених людиною природних ландшафтів Полісся; збереження місцезростань та осередків проживання зникаючих та малочисельних видів; сприятиме кращому вивченню та спостереженню за червонокнижним видовим складом, уможливить

знайденню нових місцезнаходжень цих видів; створить можливість зменшення неорганізованого відпочинку населення, яке згубно впливає на природні геоконспекти через засмічення, недбале поводження з вогнем, шумове забруднення, нищення рослинності тощо; забезпечить контроль за техногенним навантаженням на ландшафтні комплекси району та за розвитком організованого відпочинку.

Організовані форми рекреаційної діяльності (пізнавальні екскурсії, організація екологічних стежок, рибальство, мисливство, створення пунктів організованого відпочинку) дозволяють суттєво зменшити стихійний негативний антропогенний вплив на природно-ландшафтні комплекси та об'єкти ПЗФ. Екологічне виховання та освіта – це наріжний камінь вирішення більшості екологічних проблем рекреації в природоохоронних територіях.

Література:

1. Андрієнко Т. Л. Система категорій природно-заповідного фонду України та питання її оптимізації / Т. Л. Андрієнко, В. А. Онищенко, М. Л. Клестов та ін. [за ред. д. б. н., проф. Т. Л. Андрієнко]. К. : Фітосоціоцентр, 2001. 60 с.

2. Карпюк З. К., Фесюк В. О., Антипюк О. В. Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог. Луцьк, 2018. 136 с.

3. Федонюк В. В., Федонюк М. А. Аналіз можливостей використання нових рекреаційно-туристичних об'єктів Любомльського району Волинської області. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 9–10 квітня 2020 р.) / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача. Луцьк, 2020. С. 109–111.

4. Фесюк В. О., Федонюк М. А., Федонюк В. В., Мороз І. А. Екологічна мережа України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія*. Тернопіль, 2012. № 2. Вип. 32. С. 160–164.

5. Fedoniuk V., Zhadko O., Vovk O., Fedoniuk M., Ivantsiv V. Monitoring of Climate Changes and the State of Natural Complexes of the Cheremsky Nature Reserve. *Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment*. 17th International Scientific Conference. Publisher: European Association of Geoscientists & Engineers. Source: Conference Proceedings, 7–10 Nov. 2023, Volume 2023. P. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2023520175>

6. Fedoniuk V., Khrystetska M., Fedoniuk M., Merlenko I., Bondarchuk S. Shallowing of the Svityaz Lake in the context of regional climate change. *Journal of Geology, Geography and Geoecology (Вісник Дніпровського*

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-405-7-41>

THE ATTRACTIVENESS OF COUNTRIES FOR FOREIGN DIRECT INVESTMENTS

Khlystun A. A.

*applicant for higher education of the first (bachelor's) level
of the specialty 073 – Management*

*V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine*

Astapova T. O.

*Candidate of Sciences in Public Administration,
Associate Professor at the Department
of Business Foreign Language and Translation*

*V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine*

The development of the country's economy and the resolution of socio-economic issues largely depend on its investment attractiveness, image on the world stage, and position in the leading international investment climate rankings. Analysis of the investment attractiveness of the national economy is the basis for identifying and developing ways to overcome shortcomings at the micro-, meso, and macro levels, improving the ability to attract investment resources to priority sectors of the economy, as well as the foundation for building the country's investment policy of the country as a whole, which confirms the relevance of the problem [1, p. 84].

The level of foreign investment in a country depends on various factors, including the stability of the economic and political situation within the country, as well as the desire of multinational corporations to expand their markets. The current trend is that companies are increasingly interested in organizing production under their own brand abroad or acquiring controlling stakes in local enterprises, instead of exporting exclusively. This means that the expansion of trade by enterprises has reached a new global level, which contributes to the successful consolidation of the enterprise in the foreign market. These features have a significant impact on the overall characterization of international